

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prinaja vsako nedeljo

Cena Novin na celo leto je: doma na skupni naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko 100 D. Cena Marijinoga Lista na celo leto je: doma 10 D., v Ameriko 50 Din. Novine prihajajo vsaki teden, M. List vsaki mesec. Naročniki M. Lista i Amerikanci dobijo kalendar brezplačno, naročniki Novin pa za polovično ceno. Rokopisi se ne dajo nazaj. Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali upravništvo Novin v Črenšovce, Prekm.

Vredništvo i upravništvo Novin je v Črenšovcih, Prekmurje*.

Vrednik: Klekl Jožef, vp. plebanos v Črenšovcih.

Oglasi, (inserati) se tudi sprejmajo. Cena ednoga kvadratnoga centimetra za ednok en dinar, za večkrat popust. Cena malih oglasov je do dvajset reči 5 Din, više od vsake reči pol dinara. Med tekstom je cena oglasov cm² dva dinara v „Poslanom“ tri dinare. Ki naroči 1/4, 1/2 ali celo stran, dobi 25% popusta za edno objavo, za večkratno več. Takso za vse oglase plača upravništvo „NOVIN“.

HRSS. — HSS.

Ka nam povejo te slove? Povemo ešče ednok, čeravno smo že tolikrat pisali i jih imenovali. HRSS pomeni Hrvatska Republikanska Seljačka Stranka. To pa že dobro poznamo. Toliko smo lepoga čuli od Radičove republike, da smo že mislili, da smo že več negda v toj čudotvornoj, miroljubnoj, človečanski republiki. Gda smo se že tak dobro meli v toj republiki — živeli smo brez dela, penez smo meli na kúpe, delali smo ne — pa nam ednok samo te prešmantane novine — štere navadno lažejo — pravijo, ka republike več nega. Nega Radiča Štefeka, nega njegovih pomagačov, a Štefekov rodjak Pavlek pa da je odao republiko srbskim radikalom i za njo dobi štero ministrstvo, svojega strica Štefeka pa da oslobodi iz ječe. Zdaj pa nešterni ljudje pravijo da je ta republika jako malo bila vredna, če se za njo drugo ne dobi, kak ministerski stolec i pa oslobodjenje iz voze. Mi smo od vsega toga čuli pripovedavati, smo tudi, ka so republikanci precí nezadovoljni s svojim republikanskim kralom Radičom, šteri je tak kratko vladao našoj republiki, gde nam je bilo dobro, kak za časa Matjaš krala — le škoda, ka smo od te čudne republike samo sanjali i te sanje so bile kratke, ar so nas zbudili kričaći, šteri kričijo: dol z republikov!

Malo smo se pošalili, zdaj pa le pogledajmo kelko je istine v toj šali. Ne bi mi več pisali od Radiča i njegove stranke, če ravno ne bi on polagao dosta pazljivosti na naše Prekmurje i če ne bi njemi naši možje toliko vörvali. Imamo edno jako važno reč i to moremo povedati tistim, šteri so šli za Radičom, da vidijo istino, pokazati pa ščemo tudi istino tistim našim možom, ki se od lepih gučov ne so dali zapelati i so ostali neomahljivi.

Ne nam trbe posebič povdariti, da se je Radičova stranka borila za republiko i to doma za pečov so njemi poslanci bili prvi junaki i so bili trdi, nepremagljivi republikanci. Ne trbe podčrtati, da je republika vlekla ljudstvo za seov, kak dišeča pečenka lačne volkove. Dosta smo gučali od te republike; edni za njo, druge proti. Mi smo vsigdar pravili: načeloma smo ne proti republiki, moramo priznati i tudi smo toga mišljenja i tak je tudi istina, ka je republika moderna oblika države. Najbolj moderne države so republike napr: Amerika, Švica, Francuska itd. i gotovo bodo s časom vse države republike. A povdarili smo vsigdar, da pri nas ešče to iz raznih vzrokov ne mogoče, posebno je nemogoča republika, kakšo je oznanjüvao g. Radič. Mi smo znali, ka je to ne mogoče i zato smo opominjali naše ljudi, naj se pazijo, naj ne vörjejo, ar je to vse samo koga za norca meti. Edni so bogali, drugi so šli. Prav je! Vsakšit, kama ga vleče srce. Ali itak je dobro, če zdaj povemo, ka je prav za prav z republikov?

Kda je bila Davidovičeva vlada, šteroj se je vse veselilo, je Radič ne znao, ka bi gučao i tak je pripomogeo, da je ta poštena viada morala odstopiti. Prišla je Pašič-Pribičevićeva volivna vlada, štera je toga republikanca zaprla i potem vodila krvave volitve. Opozicijske stranke so stvorile „Blok narodnoga sporazuma“ i te so bile: SLS, Davidovičevi oemokrati, Muslimani i radičevci. Kda so bile volitve končane i se je skupčina sestanola, so radikali šteli uničiti vse radičove mandate. Toga so se radičevci zbojali i je prišlo do velikih sprememb v Radičovej stranki i tak je prišlo do toga, ka je iz HRSS. postalo HSS. Torej R (republikanska) so brisali i se zdaj zovejo: Hrvatska Seljačka Stranka. Nihče toga ne pričaküvao. Zadnji den, kda se je trbelo odločiti za mandate, je g. Pavle Radič, šteri je zdaj voditeo te stranke, dao važno izjavo. Pravo je: „Odpovedüjemo se republiki, priznavamo monarhijo, kraljevine SHS i Vidovdansko ustavo.“ Tak se je vse preobrnilo. Iz republikancov so postanoli prek noči monarhisti. Zdaj pa se vodijo pogajanja med Radikalni i Radičevci, da bi tej dvoji napravili vlado. Kak se vidi se to najbrž tudi zgodi.

Nas veseli, da pride do zblizanja med Hrvati i Srbi, zato tudi delamo vsi, da bomo srečni i zadovoljni živeli skupno v toj domovini, samo to delo, to spreobrnjenje, štero so napravili Radičevci, se nam ne vidi značajno. Nikoga so ne mogli trpeti, što ne bi republikanec, ljudi so norili i farbali, zdaj pa so na ednok obrnoli kapute. To pa zato, da rešijo svojega zmešanoga voditelja Radiča iz ječe i da si ohranijo poslaniške mandate. Ne so šteli v parlament, doma so kričali. Gda bi lahko pomagali vsemi ljudstvi i celoj državi, so potom Radiča spravili vlado sporazuma do demisije. Vidila se jim je malo premočna, da bi jim sledila, zato so ne šteli v njo stopiti. Zdaj pa, kda so se začnoli zalevati, so pa odali vse, samo da so sebe rešili.

Jeli da, melj smo mi prav, gda smo pravili: Radiči ne vörvati! Mamo mi svojo stranko i držimo se nje, štera nas gotovo ne zvodi tak nepošteno kak republikanska Radičova. Pri nas v Prekmurji nema mesta nihče, kak mi Prekmurci sami, posebno pa ne Radičovi republikanci. Zato bodimo drugikrat bole previdni i malo več mislimo i poslušajmo naše poznane ljudi, šteri nas gotovo tak ne zapelajo.

Štefan Horvat Glavačov †

Nemila smrt nam je pograbila od nas nagli Štefana Horvat, poznana Glavačov iz Trnja dne 28. aprila 1925. Imenüvani so ne bili betežni, le par dni so tožili, da jih boli glava. V nedelo so ešče bili v cerkvi i popodnevi, kak po nevadi, pri „Orli“ v Žižkih. Zadnji den so bili pri sosedih, hodili po sadovnjaki, soih nikoml ne na miseo prišlo, da bi se tak hitro

poslovili. Imenüvani den na večer so samo na ednok brez reči, v ednom trenutki bili mrtvi.

Imenüvani so bili daleč okrog poznani, ne samo po celom Prekmurji, nego tudi po sosednih krajih. Vsakšit, što je ednok meo priliko jih spoznati, jih je več ne mogoče pozabiti, ar so bili jako prijazni, ljubezni i vsakšim. Poznani so posebno po svojih zdravih, dobrih i smežnih šalah. Vsakoml so znali povedati kaj prav šaljivoga i smešnoga. Bili so vsigdar d. bro razpoloženi i veseli i vsakšit se je v njihovej družbi počüto jako dobro i je iskao prilike, gde bi prišeo ž njimi v stik.

Naš pokojni so pa ne samo skrbeli za svojo hišo, za svoje malo posestvo, za svojo ljubljeno družino, nego kak pameten i izobražen mož so se udejstvovali i uveljavali v javnom društvenom i političnom življenji. Bili so v prvov vrsti dober krščanski mož, ki so svoje prepričanje kazali vsigdar i povsod. Bili so pristaš i član „Kmečke zveze“ i SLS. Delali so za povzdigo zveze med svojimi znanci, neumorno so se borili za svojo stranko. Udeleževali so se minulih volinih borb; na shodih so znali z živimi primeri iz svoje skušnje i svojimi šalami, napraviti dobro razpoloženje med poslušalci i jih globoko prepričati, zato so pridobili veliko pristašov na svojo stran.

Kak Slovenec, so vsešerom bili ponosni na svoj jezik, na svoj rod i svojo grüdo. Bili so eden izmed tistih, šteri so ešče za časa Madjarov delali za slovensko stvar. Posebno so nevrüdljivo delali, kda se je šlo za priklopitev Prekmurja k Jugoslaviji. Bili so v zvezi z Štajersko, hodili ta po informacije i tak spodbüjali svoje prijatele i vse ljudstvo. Kda smo postali državljani Jugoslavije, so bili jako veseli i včasl so se pa poprijali dela v organizirenji društev i stranke. Bili so v svojoj vesi tudi prvi župan v Jugoslaviji i tak so puno dobro včnoli za svoje obćani.

Bili so pri „Orli“ i povsod delali za to društvo. V obće bili so povsod, gde se je kaj delalo, delali so sami i spodbüjali tudi druge. Zdaj so nas zapüstili i vsi bomo njihovo zgübo jako pogrešali; oni bodo falili dosta-dostakrat. Kak so bili priljubljeni v svojoj okolci, je pokazao tudi njihov pogreb. Bilo je več sto i sto ljudi iz vseh sosednih vesi, vkljub slabomi vremenim. Pogreba so se udeležili „Orli“ v krajih, ki so spremlali svojega najboljšega prijatelja na zadnoj poti.

Na pokopatišči, pri adprtom grobi se je poslovo od pokojnoga g. Karel Žižek i v imeni „Orla“ i eden g. orožnik, šteri je naslikal njegove zasluge v javnom deli. Na konci so zakričali vsi prisotni pokojnoml trikratni: „Slava!“

Teško nam je vsem pö vas, naš dober prijatelj, da ste nas tak hitro zapüstili, bodi vam zemljica lahka, Bog vas je pozvao k sebi, ki vam naj bo plačnik za vaše delo.

Zalujajočoj družini, štera je mnogo zgübila s svojim dobrim oćom, izrekamo naše sožalje. Vsem njihovim znancem jih priporočamo v spomln pri molitvi.

K obhajanji prvoga majnika.

Pod rdečimi zastavami so se zbrala i šli v dugših — ali krajših — vrstaj po varaških vulcaci, da pokažejo svojo moč — ali pa tudi nemoč. Bili so delavci, ki so svetili prvi majnik, ar je to svetek dela; svetek tistih nešetih vnožic, ki zamazane rovaajo v zemli, da iz nje spravijo na svetlo vse vrednote, štere skriva i tistih, ki noč i den stojijo pred žarečimi kotli v zadüšenih fabrikah.

V sencu rdečih zastav so stopali, da pokažejo, da so socialni demokratje, pristaši po celom sveti razširjene stranke, ki glasi odrešenje delavskim mantrnikom i jim obečavle nebesa

